

בית כנסת הר שמואל

פרשת משפטים - תש"ע כניסת השבת: 4:47 צאת השבת: 6:01 רבנו תם: 6:41

פרפראות הרב משה קליין

"כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחופשי חנם" עבד עברי משתחרר בשנה השביעית רמז במילים **עבד עברי** בגימט' קטנה - שבע (7)

על דרך המוסר אפשר לפרש "כי תקנה" כשאדם עסוק בימי חייו בהכלים בקניות, קונה הכלים ומתעלם מהרוחניות.

"שש שנים יעבוד" משך מרבית שנות חייו עסוק בעבודה התרוצצות וקניות וכאשר מגיע לשנת השבע (שבת מכל מלאכתו) "ובשביעית יצא" הגוף שובת ל"חופשי" לעולם שהוא חופשי ממצוות אחר פטירתו, מגיע למסקנה כי הכל היה "חנם" נטול ערך ותועלת. **שש שנים** בגימטריא 1000 (אלף).

"כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול" אם משך ימי שנותיו (שש שנים) שהם "כיום אתמול" ונהג בהם ב"רהבם עמל ואון" (בנאות הכל וריק) יראה "כי גז חיש ונעופה" הכל גז (עבר) "ונעופה" (וחלף). והכל חנם.

אך אם "אורך ימים אשביעהו" אז ואראהו בישועתי".

עם "שש שנים יעבוד" יעבוד את ה' בטוב, שש שנים טוב = 1017 אז "ואראהו בישועתי" = 1017.

ואלה המשפטים, "משפטים" (בצורף הכולל) 480 בגימטריא "שקלים",

התורה הק' אומרת לנו כיצד לנהוג עם כספים הן לגבי עניים והן לגבי יתומים ואלמנות לפיכך **משפטים** בנוטריקון: **מ**עו**ט** **ש**ל **פ**ורים **ט**הורים יקיימו **מ**צוותם פרשת משפטים הפרשה של שבת שקלים - שבת קודש לקראתה יכינו **מ**עו**ט**יהם.

(משב"א)

"עין תחת עין"

הגמרא אומרת שהכוונה ב"עין תחת עין" - ממון. ודבר זה מרומז באותיות עין.

אחרי ה"עין" באה האות "פא", ואחרי האות "יוד" האות "כף", ואחרי ה"נו" - "סמך" וזה האותיות **כסף**. ולכן - אם היכה את עינו יתן - תחת עין והוא כסף.

(הגר"א)

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם,

רש"י מבאר: ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם - ולא לפני עובדי אלילים, ואפילו ידעת בדיון אחד שהם דנים אותו כדיני ישראל אל תביאהו בערכאות שלהם שהמביא דיני ישראל לפני ארמיים מחלל את השם ומיקר את שם האלילים להשביחם, ורואים שאסור ללכת לבית משפט של הגויים או בתי משפט שאינם דנים על פי דיני התורה, ואדם שעושה כן מחלל שם שמים ומייקר את שם האלילים!

בתהלים פרק ק' פסוק ב' כתוב: עבדו את ה' בשמחה באו לפני ברננה, וברש"י פירש: עבדו את ה' בשמחה, וכל כך למה? דעו כי ה' הוא האלהים כשמשלם שכר פעולתכם אבל עובדי עבודה זרה אין להם לעבוד בשמחה כי אין משלמים להם שכר ע"כ!! ונתקשיתי שהרי מאמינים חלקם של עובדי עבודה זרה שיש להם

קיבול שכר בעבודתם, ואם כן מה אומר שאין להם לעבוד בשמחה כיון שאין להם שכר והרי זה כל דעתם המשובשת שסוברים שיש שכר?! ואם בא לפרש את האמת ולומר שעבודה זרה הוא הכל אם כן מה כל זה שייך לקיבול שכר? והרי אינו אלא הכל גמור ומה לנו לדבר בקיבול השכר אם יש או אין?

ונראה ששני חלקים יש בכל דת, האחד הוא אמונתם בבורא או במנהיג, והשני הוא העבודה אשר יש לעובדו, וכשנתכונן נראה שעיקר ההפסד והמוקש הוא בדרך העבודה ועל שם זה נקרא עבודה זרה, כי יש מן הגויים אשר יאמינו בבורא יחיד אלא שדרך עבודתם

מזל טוב ושפע ברכות

למשפחת ר' משה וקנין הי"ו
על נישואי הבת
תזכו לראות נחת מכל יוצאי חלצכם

משפט שלמה הרב שלמה כהן

המקרה:

מר גולד היה שותף במפעל לכריכת ספרים, יחד עם מר זילבר ומר נחושת. היה צורך דחוף

לחדש את מכונת הדפוס הישנה, אך הוצאה גדולה זו הייתה לא צפויה ולא היה ביכולתם לממן אותה.

השלושה נפגשו עם מנהל הבנק שלהם, מר חייבן,

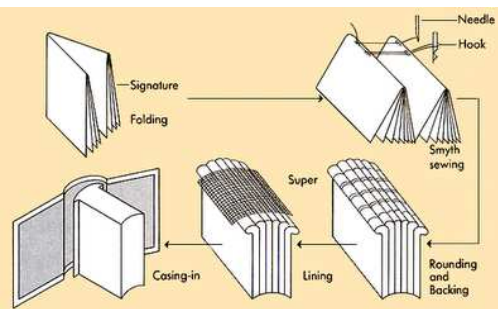
שהסביר להם בפנים חמורות סבר שאין להם מספיק ביטחונות על מנת לקבל הלוואה של מאה אלף דולר (הסכום הדרוש).

והנה עלה רעיון במוחו של מר גולד, כיוון

שהוא כבר הספיק להחזיר את המשכנתא שלקח עבור ביתו הפרטי, יש באפשרותו לקחת משכנתא נוספת, ואת הכסף הזה יעביר לעסק, והם ישלמו את הריבית ישירות לבנק בהוראת קבע. להצעה הזו חייב מר חייבן, והעסקה נסגרה.

השותפים רכשו את המכונה החדשה, וכפי שסיכמו החלו להחזיר בהוראת קבע את המשכנתא, שהייתה על שם מר גולד, ישירות לבנק.

ההלוואה שלקח מר גולד מהבנק התבצעה כמובן בחיתר עסקה וחשבו השותפים שכיוון

ותורתם היא דרך שקר והפסד, ויש אשר אין מאמינים בכורא יחיד וגם זאת בא להם מדרך עבודתם שתחילה עבדו לכורא היחיד אך כיון ששינו את דרך עבודתו על כן

משפט שלמה - המשך

שהם לא משלמים למר גולד יותר ממה שהוא משלם לבנק אין כאן שום בעיה של ריבית וזה נחשב שמר גולד הוא כמו השליח שלהם לקבלת ההלוואה, הם הלווים ולכן יכולים הם לסמוך על היתר העסקה שנעשה בין הבנק לבין מר גולד שהוא בעצם כינם לבין הבנק. אולם לימים החל מר זילבר להשתתף בשיעור בשכונה אודות הלכות ריבית, ועלה בדעתו שיכולה להיווצר בעיה בהסדר זה, לכן ניגש לברר אצל הרב.

תשובה:

יש כאן איסור ריבית. ובכדי לתקן את המצב על השותפים להחזיר את ההלוואה למר גולד, ולנקות את הריבית ששולמה, כי מר גולד צריך להחזיר את הריבית שגבה כי היא ריבית קצוצה (דאורייתא).

לאחר מכן, מר גולד צריך לחדש את ההלוואה עם היתר עסקה ולקבוע את התשלומים בצורה כזו שיכסה את הריבית שהוא כבר שילם לבנק באופן שלא יהיה למר גולד שום הפסד.

הסבר:

ריבית היא אחד האיסורים החמורים ביותר בתורה. נאמר על המלווה בריבית שהוא ככופר ביציאת מצרים ובאלוקי ישראל, ונכסיו מתמוטטים.

ביו"ד ס' קס"ח סעיף י"ז, אם ראובן מבקש משמעון שייקח עבורו הלוואה בריבית מנוכרי, אם ראובן נותן משכונ לשמעון ליתן לנוכרי וכל האחריות להלוואה היא על המשכון ולא על שמעון, מותר לראובן לשלם ריבית לחברו שיעבירו לנוכרי. והטעם הוא כיוון שכל אחריות ההלוואה חלה על ראובן, אין שמעון אלא שלוחו, אולם אם אחריות ההלוואה היא על שמעון אסור לראובן לשלם ריבית לשמעון. והטעם הוא שהנוכרי הלווה רק לשמעון ולא לראובן, הוה כאילו שמעון מלווה לראובן מכיסו ולכן אסור לו לקחת ריבית.

לבן במקרה שלנו, הבנק לא היה מוכן ליתן הלוואה לשותפים אלא רק למר גולד, כשביתו הפרטי הוא המשכון, נחשב הדבר כאילו מר גולד נותן הלוואה מכיסו לשותפיו ולכן אסור לו ליטול ריבית אע"פ שאינו נוטל מהם יותר ממה שהוא צריך לשלם לבנק.

אבל יש פתרון לבעיה כי יכול מר גולד להלוות

בא להם גם ההבל בעיקרי אמונתם וסברו גם לעבור לאלילים, וכדברי הרמב"ם בהלכות עבודת כוכבים פ"א ז"ל, בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדול ונבערה עצת חכמי אותו

לשותפים על היתר עסקה וכמו שהבנק מלווה לו ובצורה זו מותר למר גולד לקבל "פיצוי" על הריבית שהוא צריך לשלם לבנק.

ומבואר בשו"ת חתם סופר חו"מ ס' מ"ח שהוא היה נוהג להסביר את עניין היתר העסקה לשני הצדדים, ולכתוב בסוף השטר שההסכם נעשה עפ"י היתר עסקה כמדובר ביניהם, וישנם פוסקים הסוברים שבהסכם בע"פ יוצא ידי חובה. אולם בין אם באים לכתוב שטר שלם או לרשום בסופו כדברי החתם סופר, או לעשות הסכם בע"פ, צריכים שני הצדדים להבין מלכתחילה את היתר העסקה, אולם בדיעבד אינו מעכב. וההיתר עובד כדלהלן:

1. הכסף שניתן הוא חצי מלווה וחצי פיקדון. כל הרווחים מחצי המלווה שייכים ל"לווה" וכל הרווחים מחצי הפיקדון שייכים ל"מלווה".

2. ה"לווה" צריך לקבל שכר (אפילו פרוטה אחת) על טרחתו להשקיע את פקדונו של ה"מלווה" בעסקה כלשהי שיראה לנכון. (אם אינו מקבל שכר טרחתו עבור המלווה נחשבת לריבית על מחצית ההלוואה).

3. הלווה אינו נאמן לומר כמה הרוויח או הפסיד אלא אם ישבע שבועה חמורה.

4. המלווה מוכן לפטור אותו מהצורך להישבע אם ישלם לו סכום מסויים (שהוא בעצם התמורה שהמלווה רוצה לקבל עבור ההלוואה, או במילים אחרות הריבית).

היתר זה הופך את ההלוואה לשותפות אמיתית בין הצדדים, וכשם שבעסק יכולים השותפים לחלק ביניהם רווחים לפי ראות עיניהם, כך הוא הדין כאן.

לאחר שמבינים כיצד פועל ההיתר, ניתן להבין את הבעיה שנוצרת כשמסתמכים על היתר זה כאשר אין למקבל המעות כל כוונה להשקיע אותם בעסק רווחי, אלא להוציאם לצורכי ההוצאות השוטפות שלו, כגון לשלם את החשבון במכולת. מכאן גובעת ההתנגדות של כמה פוסקים שאדם יכנס למינוס בחשבון עו"ש בבנק בהסתמכו על היתר העסקה. אולם יש פוסקים המתירים זאת כי סוברים הם שהמקבל משעבד את כל עסקיו להיתר העסקה, ובצורה זו אינו חייב לשלם ל"נותן" דווקא מהמעות שקיבל כעת אלא מכל עסקיו הכלליים. (עיין ספר ברית יהודה פרק מ' סעיף ט"ז).

הדור ואנוש עצמו מן הטועים היה, וזו היתה טעותם, אמרו הואיל והאלהים ברא כוכבים אלו וגלגלים להנהיג את העולם ונתנם במרום וחלק להם כבוד והם שמשים המשמשים לפניו ראויין הם לשבחם ולפארם ולחלוק להם כבוד, וזהו רצון האל ברוך הוא לגדל ולכבד מי שגדלו וכבדו, כמו שהמלך רוצה לכבד העומדים לפניו וזהו כבודו של מלך, כיון שעלה דבר זה על לבם התחילו לבנות לכוכבים היכולות ולהקריב להן קרבנות ולשבחם ולפארם בדברים ולהשתחוות למולם כדי להשיג רצון הבורא בדעתם הרעה, וזה היה עיקר עבודת כוכבים, וכך היו אומרים עובדיהם היודעים עיקרה, לא שהן אומרים שאין שם אלוה אלא כוכב זה, הוא שירמיהו אומר מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך ובאחת יבערו ויכסלו מוסר הבלים עץ הוא, כלומר הכל יודעים שאתה הוא לברך אבל טעותם וכסילותם שמדמים שזה ההבל רצונך הוא, ובהלכה ב' ז"ל, ואחר שארכו הימים עמדו בבני האדם נביאי שקר ואמרו שהאל צוה ואמר להם עבדו כוכב פלוני או כל הכוכבים

והקריבו לו
ונסכו לו כך
וכך וכנו לו
היכל ועשו
צורתו כדי
להשתחוות לו
כל העם הנשים
והקטנים ושאר
עמי הארץ,
ומודיע להם
צורה שבה
מלכו ואומר זו

היא צורת הכוכב פלוני שהודיעוהו בנבואתו, והתחילו על דרך זו לעשות צורות בהיכלות ותחת האילנות ובראשי ההרים ועל הגבעות ומתקבצין ומשתחווים להם ואומרים לכל העם שזו הצורה מטיבה ומריעה וראוי לעובדה וליראה ממנה, וכהניהם אומרים להם שבעבודה זו תרבו ותצליחו ועשו כך כך ואל תעשו כך וכך, והתחילו כוזבים אחרים לעמוד ולומר שהכוכב עצמו או הגלגל או המלאך דבר עמהם ואמר להם עבדוני בכך וכך והודיע להם דרך עבודתו ועשו כך ואל תעשו כך, ופשט דבר זה בכל העולם לעבור את הצורות בעבודות משונות זו מזו ולהקריב להם ולהשתחוות, וכיון שארכו הימים נשתכח השם הנכבד והנורא

מפי כל היקום ומדעתם ולא הכירוהו ונמצאו כל עם הארץ הנשים והקטנים אינם יודעים אלא הצורה של עץ ושל אבן וההיכל של אבנים שנתחנכו מקמנות להשתחוות לה ולעבדה ולהשבע בשמה עכ"ל.

ומפורש שעיקר הקלקול תחילתו בדרך העבודה (בדינים של הדת), ונראה שעל העבודה בלבד אמר בתהלים עבדו את ה' בשמחה, ולא מדבר הפסוק על עצם האמונה בבורא יחיד, וסוברים הגויים אשר חלקם עובדים לבורא יחיד או קרוב לזה (כמו למשל המוסלמים), יסברו שכיון שעובדים לאל אחד על כן יקבלו שכר גם על תורתם היינו עובדת דתם מצוותיהם ודיניהם, ואמר הפסוק ופירש רש"י עבדו את ה' בשמחה, וכל כך למה, דעו כי ה' הוא האלהים כשמשלם שכר פעולתכם אבל עובדי עבודה זרה אין להם לעבוד בשמחה שאין משלמים להם שכר ע"כ, והוא שיש להם לידע שלא יהיה להם שכר על עבודתם אפילו שעבדו לאל יחיד או קרוב לזה.

והיטב יפורשו לפי זה דברי ההגדה, רשע מה הוא

אומר מה העבודה הזאת לכם, לכם ולא לו, ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר, אף אתה הקהה את שניו ואמור לו בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, לי ולא לו, ואילו היה שם לא היה נגאל ע"כ, ונראה שהרשע גם אם יאמר שמאמין בבורא בכל זאת עיקר טענתו על העבודה, על תורה ומצוות, ואומר שגם אם מאמין בבורא מה לו ולעבודתו למצוותיו ודיניו, וזה שאומר מה העבודה הזאת לכם, שעיקר סכלותו בענין העבודה ולא על ייחוד הבורא, ואומר בהגדה, לפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר, היינו שלא תסבור שרק על העבודה תלונתו, אלא כל המערער על העבודה הוא כופר בעיקר וחסרים לו שני חלקי הדת, והיטב יבואר גם בדברי הרמב"ם דלעיל.

ועוד נעיין, מפורסם מה שיש בעבודת ה' שני חלקים ודרכים של עבודה, האחד היראה והפחד, והב' השמחה והרינה, וגדול השמחה והרינה מן היראה, ומפני שאדם כשעובד מיראה גרידא אין בו ובעבודתו השלימות אלא רק הקדמה להגעה אל השלימות, ובעובדי

כוכבים יעבדו האלילים מפני יראתם אותם כסכרם שיש להם שלטון על הכחות ופגעי הזמן ומפני היראה יבחרו לעבוד את יראתם ולא את הבורא היחיד אף שיש מהם אשר יאמינו בהמצאו, הנה שיראה ועבודה מיראה יש בו מן המקח והממכר שעושה הנכרא שיקול של רווח והפסד, מה שאין כן עבודה האמיתית של השמחה יבוא לאדם רק מהכרה ובלא יראת הפגע ועל כן היא האמונה והעבודה הברורה בלא שיקול של רווח והפסד, וכיון שרינה אפשר לומר רק מתוך הכרה ואין ברירת אמת עירבוב של צדדי רווח, לכן אמר בתהלים פרק מ"ז פסוק ב' כל העמים תקעו כף הריעו לאלהים בקול רנה, שלעתיד לבא כל העמים תקעו כף הריעו לאלהים בקול רנה כי ה' עליון נורא מלך גדול על כל הארץ, היינו שאין זה בקשה מהם לנהוג כן, אלא הכרה כיון שהקב"ה הוא מלך גדול על כל הארץ שתגלה מלכותו לכל ע"כ כל העמים יריעו בקול רינה כיון שאי אפשר בענין אחר הואיל ונגלה מלכותו לכל בתכלית הידיעה, ושוב גם העמים אינם יכולים להריע בקול יראה בלבד.

אמנם לפי זה צריך ביאור מה שאמר עבדו את ה' בשמחה, וכל כך למה, דעו כי ה' הוא האלהים כשמשלם שכר פעולתכם ע"כ, והרי שכר הפעולה הוא היפך העבודה בשמחה, שרק העובד מיראה עובד משום מקח וממכר, אבל העובד בשמחה אשר היא תולדה של עבודה מאהבה הרי אין חשבוננו המקח וממכר, אלא רק ההכרה האמיתית והישרה ועל כן לבו שמח? וצריך לומר וכמו שכתבתי לעיל שאין העיקר כאן ללמד שיש לעבוד בשמחה משום קיבול השכר, אלא העיקר הוא לומר שהעובד עבודה זרה אין לו לעבוד את עבודתו בשמחה ומפני שלא יהיה לו שכר, ועיקר דברי רש"י הם לומר כלשונו - אבל עובדי עבודה זרה אין להם לעבוד בשמחה שאין משלמים להם שכר.

לפי זה נבין כמה המשפטים והדינים חשובים ומי שהולך לידון בבית משפט שלא על פי התורה הוא נותן יוקרה כח והסכמה בעבודה אחרת, בעבודה שהיא זרה, בעבודה זרה! אבל המגדל את משפטי התורה, ומייקר את לומדיה, הרי הוא עובד את השם בשמחה!!

חדש בבית הכנסת

תפילת חנה!!

– לתושבי השכונה –

שיעור גמרא בשבת

בשעה: 2:00

הרב מכלוף עידן

שיעור בהלכות שבת כל

יום רביעי בשעה 8:00

על ידי נכדו של הגר"ע

יוסף שליט"א – הרב

עובדיה יוסף

טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף

השיבוע היה סיום על מסכת יבמות

על ידי הגאון

הרב יעקב סטפנסקי שליט"א

תזכו עוד להגדיל תורה ולהאדירה

טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף – סיום כלומדי הדף היומי!!

ביום רביעי הבא עלינו לטובה יתקיים סיום מסכת בבא בתרא

הציבור מוזמן לסיום – וכן להשתתף בדף היומי כל יום בשעה 8:00 בערב,

מתחילים בלימוד מסכת סנהדרין!

ברכה ללומדים: הרב יצחק אלקיים (מוסר השיעור), הר' : משה כהן, יצחק

אנחנה, יניב כרמי, יגאל שרעבי, ועוד...

A collection of silver-plated metalware, including four ornate cups and a large decorative plate. The cups feature intricate floral and fruit patterns. The plate has a central medallion and a wide, patterned rim.

אצל משפחת ויינר רח' אבני החושן 45 (כניסה אחורית) לפרטים 02-5714027